

**IZVEŠTAJ O RADU
VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA
SRBIJE ZA 2019. GODINU**

Beograd, 2020.

**IZVEŠTAJ O RADU
VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA SRBIJE
ZA 2019. GODINU**

Beograd, 2020.

Sadržaj

Misija, ciljevi i zadaci	5
Aktivnosti Viktimološkog društva Srbije u periodu 1.1.-31.12.2019. godine	6
Opšti poslovi	6
Članstvo u VDS, informisanje članova VDS i javnosti o projektima i drugim aktivnostima.....	6
Rad organa VDS.....	6
Nagrade Viktimološkog društva Srbije za 2019. godinu	7
Povelja počasnog člana Viktimološkog društva Srbije	9
Biblioteka VDS	10
Konkurisanje za projekte	10
Zalaganje za izmene zakona i prakse.....	10
Učešće u radnim grupama Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU).....	10
Komentari na strateška dokumenta	10
Zalaganje za podizanje društvene svesti o pravima i položaju žrtava	11
Obeležavanje Evropskog dana žrtava	11
X jubilarna godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije „Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava“	11
16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama: Kampanja na društvenim mrežama „Ne dozvolimo da žene žrtve nasilja ostanu same“	16
Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodnoj diskriminaciji i rodno baziranom nasilju.....	17
Istraživanja.....	19
Istraživanje stavova stručnjaka i stručnjakinja u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju	19
Prikupljanje podataka o primeni CEDAW i Istanbulske konvencije u Srbiji	19
Evropska zbirka podataka o kriminalitetu i krivičnom pravnom sistemu	20
Istraživanje stavova studenata o homoseksualnosti i kriminalitetu.....	20
Istraživanje i analiza rada Službe VDS info i podrška žrtvama	21
Edukacija	21
Trening za volontere službe VDS info i podrška žrtvama.....	21
Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja	22
Pružanje podrške žrtvama kriminaliteta.....	24
Služba VDS info i podrška žrtvama	24
Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje	26
Istina i pomirenje	27
Izdavačka delatnost.....	27
Časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu Temida	27
Ostale publikacije	28
Poklon VDS izdanja bibliotekama	29

Saradnja sa visokoškolskim ustanovama, stručna praksa i međunarodni internship programi	29
Učešće članova i članica VDS u radu organa i tela međunarodnih i domaćih organizacija i mreža.....	29
Posete stručnjaka iz inostranstva VDS.....	30
Osobe koje su bile angažovane na realizaciji aktivnosti VDS u 2019. godini.....	31
Učešće članova i volontera VDS na stručnim i naučnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu (u ime VDS ili sa prezentacijama aktivnosti VDS)	31
Medijsko istupanje članova VDS	34
Donatori.....	35

Misija, ciljevi i zadaci

Viktimološko društvo Srbije (VDS) je nezavisno i neprofitno udruženje građana, koje je osnovano 12. novembra 1997. godine s ciljem da okupi što veći broj istraživača, eksperata i aktivista zainteresovanih da rade na razvoju viktimologije kao akademske discipline i unapređenju prava i zaštite žrtava kriminaliteta, rata i kršenja ljudskih prava, bez obzira na njihov pol, versku i religijsku pripadnost, politička opredeljenja ili druge karakteristike.

Misija Viktimološkog društva Srbije je zalaganje za unapređenje prava svih žrtava i stvaranje takvih društvenih uslova u kojima će žrtve moći da ostvaruju svoja prava i zadovolje svoje potrebe bez problema, kao i uspostavljanje društvene strukture koja će omogućiti da svi oni čija su prava povređena mogu da se oporave i reintegrišu u društvenu zajednicu.

Viktimološko društvo Srbije je član nekoliko domaćih organizacija i mreža: Evropskog pokreta u Srbiji, Mreže „Žene protiv nasilja“, Saveza udruženja „Mreža organizacija za postpenalnu podršku Srbije“, Republičkog tima za borbu protiv trgovine ljudima i Inicijative za zakonsku zabranu i zaštitu dece od telesnog kažnjavanja u Srbiji. VDS je osnivač i član Asocijacije *Zajednička akcija ZA istinu i pomirenje*. VDS je bio član Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture.

VDS je član brojnih međunarodnih i evropskih organizacija: Svetskog viktimološkog društva, Evropskog foruma službi za žrtve (sadašnji naziv Evropska podrška žrtvama/Victim Support Europe), Međunarodnog naučnog i profesionalnog savetodavnog tela u okviru Programa Ujedinjenih nacija za sprečavanje kriminaliteta i krivično pravo (ISPAC-International Scientific and Professional Advisory Council of the United Nations Crime Prevention and Criminal Justice Programme), Međunarodne mreže organizacija koje se bore protiv nasilja vatrenim oružjem (IANSA).

Tokom protekle dvadeset i dve godine VDS je uspostavilo saradnju sa velikim brojem pojedinaca i organizacija iz zemalja bivše Jugoslavije, kao i iz drugih evropskih i vanevropskih država.

Glavne aktivnosti VDS su:

- Predlaganje izmena i dopuna zakona i zalaganje za njihovu primenu;
- Praćenje položaja žrtve u krivičnom postupku (monitoring);
- Pomoć i podrška žrtvama kriminaliteta;
- Naučno istraživanje različitih oblika viktimizacije, njihovih posledica i načina prevencije, kao osnove za dalje kreiranje odgovarajuće politike u pogledu poboljšanja položaja žrtava kriminaliteta i rata i zaštite njihovih prava;
- Zalaganje za podizanje društvene svesti o položaju žrtava, njihovim pravima i problemima;
- Istina i pomirenje;
- Izdavačka delatnost;
- Organizovanje naučnih i stručnih skupova i
- Edukacija.

U ovim aktivnostima ogleda se kontinuitet rada Društva na ostvarivanju dugoročnih ciljeva u pogledu poboljšanja položaja žrtava, stvaranja novih institucija, vladavine prava i prevencije kriminaliteta i konflikata.

Aktivnosti Viktimološkog društva Srbije u periodu 1.1.-31.12.2019. godine

Opšti poslovi

Članstvo u VDS, informisanje članova VDS i javnosti o projektima i drugim aktivnostima

U toku izveštajnog perioda u VDS su se učlanile dve osobe. U 2019. godini izabrana su i dva počasna člana: prof. dr Ivo Aersten i prof. dr Oliver Bačanović (više informacija u delu izveštaja o nagradama VDS). Viktimološko društvo Srbije trenutno ima 160 članova, od čega 11 počasnih.

Tokom izveštajnog perioda, članovi VDS, koji su na mailing listi Društva *VDS info*, dobijali su redovno informacije o projektima koji su u toku, publikacijama koje su izašle iz štampe, skupovima koje je VDS organizovalo, aktivnostima Evropske podrške žrtvama, viktimološkim i drugim skupovima i slično.

Redovno je ažurirana internet stranica Društva na kojoj se mogu naći sve informacije o radu Društva – projektima, publikacijama, skupovima i slično. Informacije su dostupne na srpskom i engleskom jeziku. Za održavanje internet stranice tokom izveštajnog perioda bili su zaduženi Jasmina Nikolić i Bejan Šaćiri, dok je za administriranje internet stranice zadužena Tatjana Oreļj.

Pored internet stranice, od 2012. godine na Facebook-u postoji prezentacija Viktimološkog društva Srbije, a od 2015. godine VDS ima i Twitter nalog što doprinosi povećanju vidljivosti Društva i njegovih aktivnosti. Na kraju, VDS ima i Youtube kanal na kome su dostupni video materijali koji su nastali u okviru projektnih i drugih aktivnosti Društva, kao i snimci gostovanja članova i članica VDS u elektronskim medijima.

Istupanjem članova Društva u medijima doprinosi se povećanju vidljivosti Društva i njegovih aktivnosti.

Sve aktivnosti vezane za članstvo, njihovo informisanje i ažuriranje internet stranice su samofinansirajuće. Za ove aktivnosti zaduženi su dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i Bejan Šaćiri.

Rad organa VDS

Tokom 2019. godine direktorka i Upravni odbor VDS obavljali su svoje redovne poslove predviđene Statutom VDS. Upravni odbor je održavao redovne sednice i donosio odluke o tekućim pitanjima: usvajanju Nacrta izveštaja o radu VDS za period 1.1.-31.12.2018. godine, usvajanju Nacrta programa rada VDS za 2019. godinu, učlanjenju Udruženja u Savez udruženja „Mreža organizacija za postpenalnu podršku Srbije“, organizaciji X godišnje konferencije VDS, članovima Programskog i Organizacionog odbora X godišnje konferencije VDS, prijemu u članstvo Društva, nagradama za 2019. godinu, Poveljama počasnog člana VDS, iznosu pretplate za naučni časopis *Temida* i članarine za 2020. godinu. Takođe su organizovane dve elektronske sednice Skupštine VDS vezano za: usvajanje Izveštaja o radu VDS za period 1.12.-31.12.2018. godine i Programa rada Viktimološkog društva Srbije za 2019. godinu, i usvajanje finansijskog izveštaja VDS i izveštaja o prihodima i rashodima za 2019.

Nagrade Viktimološkog društva Srbije za 2019. godinu

Viktimološko društvo Srbije je 2009. godine ustanovilo tri nagrade:

- Nagradu za doprinos unapređenju prava žrtava
- Nagradu za doprinos razvoju nekonfliktnog i sveobuhvatnog pristupa bavljenju ratom i ratnim zločinima „Treći put“
- Nagradu talentovanom mladom istraživaču/istraživačici

Nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava dodeljuje se pojedincima/pojedinkama ili organizacijama koji su svojim aktivnostima ili zalaganjima dali veliki i trajan doprinos unapređenju prava žrtava i ostvarivanju ciljeva zbog kojih je Društvo osnovano. Ove godine nagrada za doprinos unapređenju prava žrtava dodeljuje se ***Romskom centru za žene i decu Daje iz Beograda (Srbija) i Fani Deliji, izvršnoj koordinatorici Centra za romske inicijative iz Nikšića (Crna Gora).***

Romski centar za žene i decu Daje (Roma Daje) osnovan je 2001. godine od strane žena iz romskog naselja u Zemun Polju, u cilju suprotstavljanja seksualnom nasilju kome su žene bile izložene na putu do urbanog dela naselja. Tokom 18 godina rada, organizacija Daje bila je posvećena borbi za dostojanstven život bez nasilja i diskriminacije prema Romkinjama i poboljšanje položaja Romkinja u svim sferama života, pre svega u pogledu prava na obrazovanje, zapošljavanje, zdravlje, prava na odabir partnera i planiranja porodice. Organizacija Daje ima SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja i diskriminacije, a podršku ženama sa iskustvom nasilja pruža i u neformalnim romskim naseljima u Beogradu. Daje je članica Mreže Žene protiv nasilja, Ženske Romske Mreže i Mreže Žena u crnom Srbije. Entuzijazam, požrtvovanost i vredan rad na polju poštovanja ljudskih prava i borbi za dostojanstven život bez nasilja posebno osetljivih grupa kao što su Romkinje, opredelili su Upravni odbor VDS da donese odluku da se organizaciji Daje dodeli nagrada za unapređenje prava žrtava.

Fana Delija je izvršna koordinatorica Centra za romske inicijative iz Nikšića (Crna Gora), ženske, romske i egipćanske, nevladine organizacije, koja je osnovana 2004. godine. Učestvovala je u brojnim projektima koji su imali za cilj integraciju Romkinja u crnogorskom društvu i poboljšanje položaja romske i egipćanske zajednice, posebno žena, podstičući ih da nastave svoje obrazovanje, ekonomski se osnaže i politički participiraju u društvu. Tokom protekle četiri godine bila je prevashodno angažovana na prevenciji dečijih ugovorenih brakova i pružanju podrške žrtvama nasilja u porodici, posebno u svojstvu lica od poverenja. Članica je Nacionalnog operativnog tima za borbu protiv porodičnog nasilja i nasilja nad ženama i Multidisciplinarnog tima za porodično nasilje u okviru Centra za socijalni rad Nikšić. Autorka je akreditovanog programa obuke stručnih radnika/ca, saradnika/ca i članova/ica multidisciplinarnih timova za prevenciju i suzbijanje dečijih ugovorenih brakova. Zbog svoje posvećenosti zalaganju za ekonomsko osnaživanje žena, posebno Romkinja i Egipćanki, borbu protiv nasilja nad ženama, posebno nasilja u porodici, i prevenciju dečijih ugovorenih brakova u Crnoj Gori, Upravni odbor VDS je odlučio da joj dodeli nagradu za unapređenje prava žrtava.

Nagrada „Treći put“ se dodeljuje pojedincima/pojedinkama ili organizacijama koji su svojim aktivnostima ili zalaganjima dali poseban doprinos razvoju nekonfliktnog i sveobuhvatnog pristupa bavljenju posledicama rata i izgradnji mira u Srbiji. Ove godine nagrada „Treći put“ dodeljuje se ***prim. dr. Branki Antić Štauber***, predsednici Udruženja „Snaga žene“ iz Tuzle (Bosna i Hercegovina) i ***Milanu Đuriću***, predsedniku Udruženja slabovidnih i slepih grada Valjeva i koordinatoru programa „Korak ka socijalnom preduzetništvu“.

Prim. dr. Branka Antić Štauber je predsednica Udruženja „Snaga žene“ Tuzla, koje pruža psihološku, socijalnu, medicinsku, pedagošku i pravnu pomoć ženama, adolescentkinjama i deci, koji su pretrpeli različita traumatska iskustva usled ratnih i posleratnih dešavanja u Bosni i Hercegovini. U svom radu, Branka, kao i Udruženje „Snaga žene“, prihvata inkluzivni pristup u bavljenju posledicama rata i drugih vidova stradanja. Povodom 20 godina postojanja i rada

Udruženja pripremljena je izložba pod nazivom *Žive smo - Snovi žena u BiH i težak put do njihovog ostvarenja*, koja govori o 11 žena iz sva tri entiteta, koje su preživele rat u bivšoj Jugoslaviji, koje su impresionirale Branku i njene saradnice svojim načinom borbe za bolji život. Ova izložba je još jedan način da se podrži dijalog o mogućnostima procesa oporavka u još uvek podeljenom društvu Bosne i Hercegovine. Prim. dr. Branka Antić Štauber je kroz svoj primarni, lekarski posao i kroz rad u udruženju „Snaga žene“ dala veliki doprinos da životi drugih, posebno drugih žena, budu lepši i prijatniji. Upravni odbor VDS je odlučio da Branki dodeli nagradu „Treći put“ kao priznanje za njen višegodišnji predan rad na osnaživanju žena i zajednica u BiH, uspostavljanju dijaloga i razvoju nekonfliktnog društva. To je ujedno i priznanje i podsticaj za dalji rad za sve njene saradnice u Udruženju „Snaga žene“.

Milan Đurić je student master studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, jedan je od osnivača i predsednik Udruženja slabovidnih i slepih grada Valjeva i koordinator programa „Korak ka socijalnom preduzetništvu“, koji ima za cilj stvaranje uslova za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, žrtava rata i drugih teško zapošljivih kategorija. Kao dvanaestogodišnji dečak, 1996. godine, u selu u kome je rođen, prilikom eksplozije zaostalog ratnog materijala, teško je ranjen; izgubio je vid na oba oka i deo šake leve ruke. I pored toga što je zbog dugotrajnog lečenja kasnio sa redovnim školovanjem i što se suočavao sa brojnim preprekama kako bi nastavio školovanje, Milan je uspeo da završi Fakultet političkih nauka, smer socijalni rad i socijalna politika i da potom upiše master studije. Milan je aktivan član većeg broja organizacija i asocijacija koje se zalažu za prava civilnih invalida rata, istinu i pomirenje i zabranu protivpešadijskih mina, kasetne municije i nuklearnog oružja. Bio je organizator aktivnosti i kampanja za podizanje svesti i unapređenje položaja žrtava rata i osoba sa invaliditetom. Upravni odbor VDS je odlučio da Milanu dodeli nagradu „Treći put“. Verujemo da je to važno priznanje ne samo Milanu, već i svim nevinim žrtvama, posebno civilnim žrtvama rata, koje su, nažalost, u Srbiji još uvek nevidljive.

Nagrada talentovanom mladom istraživaču/istraživačici, koja se dodeljuje mladima za posebno kvalitetan naučno-istraživački rad iz oblasti viktimologije, a ima za cilj podsticanje mladih za bavljenje naučno-istraživačkim radom u oblasti viktimologije, ove godine nije dodeljena jer nije bilo predloga.

Dobitnice nagrada sa direktorkom VDS prof. dr Vesnom Nikolić-Ristanović (slika levo: prim. dr. Branka Antić Štauber; slika desno: Jelena Marinković iz Romskeg centra za žene i decu Daje)

Povelja počasnog člana Viktimološkog društva Srbije

Statutom Viktimološkog društva Srbije predviđeno je da Društvo može da dodeli priznanje u vidu povelje počasnog člana pojedincima koji su dugogodišnjim radom na području viktimologije posebno unapredili rad Društva i tako dali trajan doprinos ostvarivanju ciljeva zbog kojih je Društvo osnovano.

Upravni odbor je doneo odluku da se povelja počasnog člana dodeli *prof. dr Ivi Aertsen-u*, profesoru emeritusu na Institutu za kriminologiju Katoličkog univerziteta u Leuvenu (Belgija) i *prof. dr Oliveru Bačanoviću*, redovnom profesoru na Fakultetu za bezbednost Univerziteta „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje, Severna Makedonija.

Prof. dr Ivo Aertsen je profesor emeritus na Institutu za kriminologiju Katoličkog univerziteta u Leuvenu (Belgija); bio je direktor ovog Instituta od 2012. do 2016. Glavna područja njegovih istraživanja i predavačkog rada su viktimologija, penologija i restorativna pravda. Prof. Aertsen je jedan od inicijatora istraživanja u domenu restorativne pravde i viktimologije na Institutu za kriminologiju u Leuven-u. Jedan je od inicijatora osnivanja Evropskog foruma za restorativnu pravdu krajem 1990tih; bio je prvi predsednik ovog udruženja od 2000. do 2004. Od 2012. do 2018. bio je član Izvršnog odbora Svetskog viktimološkog društva. Prof. Aertsen je angažovan kao ekspert pri UN, Savetu Evrope, OEBS-u i EU za brojne teme koje se odnose na domen njegovog istraživanja. Bio je koordinator projekta ALTERNATIVE, koji je imao za cilj razvijanje alternativnih načina razumevanja pravde i sigurnosti u interkulturalnom kontekstu, a u kome je jedan od partnera bilo Viktimološko društvo Srbije. Glavni je urednik časopisa *The International Journal of Restorative Justice*. Član

je Saveta naučnog časopisa *Temida*. Jedan je od važnih promotera Viktimološkog društva Srbije u Evropi i svetu. Zbog svega toga Upravni odbor je odlučio da prof. Aertsen-u dodeli Povelju počasnog člana.

Prof. dr Oliver Bačanović je redovni profesor na Fakultetu za bezbednost Univerziteta „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje, Severna Makedonija; bio je dekan fakulteta u periodu od 2013. do 2017. Profesor Bačanović je jedan od utemeljivača viktimologije u Makedoniji i prvi koji je na prostorima bivše Jugoslavije počeo da predaje predmet Viktimologija na jednoj visokoškolskoj ustanovi. Na Fakultetu za bezbednost Univerziteta „Sv. Kliment Ohridski“ predaje predmete Viktimologija, Maloletnička delinkvencija i Penologija. Profesor Bačanović veoma aktivno sarađuje sa Viktimološkim društvom Srbije od samog osnivanja. Član je Redakcionog odbora naučnog časopisa *Temida* već dugi niz godina. Učestvovao je na svim dosadašnjim godišnjim konferencijama VDS i najzaslužniji je za afirmaciju Godišnje konferencije VDS u Makedoniji. Dobitnik je *Nagrade za doprinos unapređenju prava žrtava*, koju mu je Viktimološko društvo Srbije dodelilo 2016. godine zbog doprinosa unapređenju prava žrtava u Makedoniji i u celom regionu bivše Jugoslavije, i afirmaciji viktimologije u Makedoniji i Srbiji, afirmaciji samog Viktimološkog društva Srbije i izgradnji i afirmaciji mladih stručnjaka koji se bave viktimologijom. Zbog svega toga Upravni odbor je odlučio da prof. Bačanoviću dodeli Povelju počasnog člana.

Biblioteka VDS

Tokom izveštajnog perioda uvećavan je fond knjiga. VDS biblioteka trenutno raspolaže sa 1811 naslova iz domena viktimologije, prava, kriminologije, studija roda, istine i pomirenja, ljudskih prava, restorativne pravde i drugih oblasti. Pored toga, VDS biblioteka raspolaže i sa velikim brojem časopisa, od kojih 6 časopisa VDS dobija redovno, putem razmene (Revija za kriminalistiku i kriminologiju, Varstvoslovje, Perjanik, Sociologija, Pravni zapisi i Pravo: teorija i praksa), a ostale na drugi način (European Journal of Criminology, Žurnal za kriminalistiku i pravo, Criminology in Europe, The International Journal of Restorative Justice, Contemporary Justice Review). Najzad, biblioteka VDS raspolaže i bogatim izborom audio i video materijala.

VDS biblioteka je dostupna svim članovima Društva. Od novembra 2007. godine korišćenje biblioteke uključeno je u cenu članarine, dok osobe koje nisu članovi VDS, mogu da se učlane u biblioteku. Članarina iznosi 400,00 dinara za studente osnovnih, master i doktorskih studija koji nisu zaposleni, a 800,00 dinara za ostale korisnike.

Od 2007. godine, u biblioteku VDS učlanilo se 99 osoba. U periodu 1.1.-31.12.2019. godine izdato je ukupno 19 knjiga.

Sadržaj VDS biblioteke dostupan je na www.vds.org.rs/BibliotekaKnjige.htm

Nabavka knjiga za biblioteku se najvećim delom ostvaruje putem poklona i dobijanja primeraka knjiga za prikazivanje u naučnom časopisu *Temida*. Poslovi u vezi sa održavanjem i korišćenjem biblioteke su samofinansirajući i volonterski. Tokom izveštajnog perioda za VDS biblioteku bio je zadužen Bejan Šaćiri.

Konkurisanje za projekte

Jedna od stalnih aktivnosti VDS je traženje sredstava za projekte i dalje razvijanje strategije dugoročnijeg i stabilnijeg finansiranja. Tokom izveštajnog perioda VDS je, samostalno ili u partnerstvu, konkurisalo sa ukupno 14 projekata. Od tog broja, sredstva su dobijena za 2 projekta.

Zalaganje za izmene zakona i prakse

Učešće u radnim grupama Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU)

VDS je aktivan član dve radne grupe u okviru Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU): *Radne grupe zadužene za praćenje pregovora u poglavlju 23* i *Radne grupe zadužene za praćenje pregovora u poglavlju 24*. Tokom izveštajnog perioda, VDS je, kroz redovno informisanje, pratilo rad Radnih grupa NKEU za poglavlja 23 i 24. Pored toga, dr Sanja Čopić je učestvovala na sastanku Radne grupe za praćenje pregovora za poglavlje 23, koji je održan 14. oktobra 2019. u Beogradu. Takođe su koordinatoru RG za praćenje pregovora za poglavlje 23 dostavljeni podaci o aktivnostima VDS koje su relevantne za oblasti pokrivene Poglavljem 23 a koje se tiču prava i položaja žrtava.

Komentari na strateška dokumenta

U 2019. godini izrađen je *Nacrt strategije o ostvarivanju prava žrtava i svedoka krivičnih dela*. Rad na ovom strateškom dokumentu je značajan korak u procesu zalaganja za unapređenje položaja žrtava kriminaliteta. Dokument ovog tipa treba da pruži strateški okvir za dalji rad na reformama zakonodavstva, stvaranju institucionalnog okvira i unapređenju prakse u Srbiji kako bi se osiguralo garantovanje i ostvarivanje prava svih žrtava, posebno prava na jednak pristup službama za podršku

žrtvama. Strategija bi trebalo da obezbedi usklađivanje zakonodavstva, politika i prakse sa standardima i principima Direktive Evropskog parlamenta i Saveta od 25. Oktobra 2012. o utvrđivanju minimalnih standarda o pravima, podršci i zaštiti žrtava krivičnih dela (2012/29/EU). Nakon pažljivog čitanja teksta Nacrta strategije o ostvarivanju prava žrtava i svedoka krivičnih dela Viktimološko društvo Srbije je dostavilo Ministarstvu pravde RS svoje komentare. Komentari VDS mahom nisu usvojeni, te su prosleđeni i na drugu verziju Nacrta ovog strateškog dokumenta. Ključni komentari VDS izneti su i na skupu na kome su predstavljeni Nacrti strategije i Akcionog plana, koji je održan u Beogradu 27.6.2019., a kome je prisustvovala dr Sanja Čopić. Komentari VDS na tekst Nacrta strategije o ostvarivanju prava žrtava i svedoka krivičnih dela dostupni su na <http://vds.rs/File/KomentariNaNacrtStrategijeOOstvarivanjuPravaZrtavaISvedokaKrivicnihDela.pdf>.

Zalaganje za podizanje društvene svesti o pravima i položaju žrtava

Obeležavanje Evropskog dana žrtava

Povodom 22. februara - Evropskog dana žrtava izdato je saopštenje za javnost. Ovo saopštenje je medijski praćeno, postavljeno je na internet stranicu VDS i distribuirano je putem društvenih mreža. Tekst saopštenja je dostupan na internet stranici VDS <http://www.vds.rs/EvropskiDanZrtava2019.htm>

Pored toga, predstavnici/e VDS su održali/e predavanja na beogradskim fakultetima sa ciljem senzibilisanja studenata za potrebe žrtava i informisanja o postojanju službi za žrtve, kao i sa ciljem promovisanja volonterskog rada u njima:

- Jasmina Nikolić je održala predavanje studentima na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu;
- Dr Sanja Čopić je održala predavanje studentima na Pravnom fakultetu Univerziteta Union i Kriminalističko-policijskom univerzitetu;
- Bejan Šaćiri je održao predavanje studentima na Odeljenju za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Visokoj medicinskoj školi strukovnih studija „Milutin Milanković“;
- Mirjana Tripković je održala predavanje studentima na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, Unija studenata socijalnog rada.

Povodom Evropskog dana žrtava na Youtube kanal Evropske podrške žrtvama postavljen je film o Službi VDS info i podrška žrtvama

https://www.youtube.com/watch?v=h_ujVa9LO1Q&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0C4ZAQm0MYhV9Q1uXugJ9wuve1ssdueJxiInrWM1NowtV6C3oN_Lh8W_c

X jubilarna godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije „Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava“

Viktimološko društvo Srbije je organizovalo *Desetu jubilarnu godišnju konferenciju* pod nazivom *Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava*. Konferencija je održana u Beogradu, u Hotelu 88 soba, 28. i 29. novembra 2019. godine. Konferencija je okupila oko 100 učesnika iz zemlje, regiona bivše Jugoslavije (Republike Severne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske), drugih evropskih država (Austrije, Belgije, Španije, Velike Britanije, Grčke, Rumunije, Norveške) i Izraela.

Otvaranje X godišnje konferencije VDS (s leva na desno): prof. dr Slobodan Savić, predsednik VDS, gospodin Zvezdan Radojković, MUP RS, Direkcija policije, pomoćnik Direktora policije, prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, direktorka VDS i prof. dr Oliver Bačanović, redovni profesor na Fakultetu za bezbednost Univerziteta „Sv. Kliment Ohridski“, Severna Makedonija

Nakon svečanog otvaranja Konferencije, usledila je dodela nagrada Viktimološkog društva Srbije za 2019. i priznanja Povelja počasnog člana Viktimološkog društva Srbije, o čemu je više reči bilo napred u izveštaju.

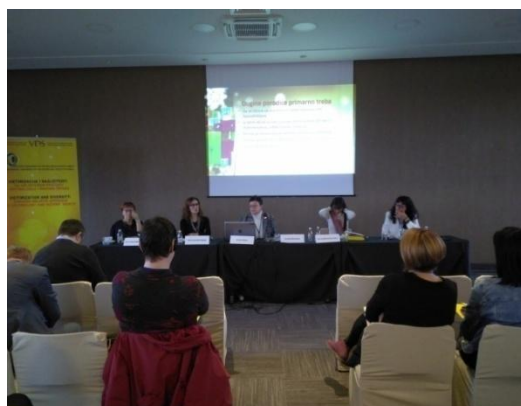
Glavna tema ovogodišnje konferencije bila je viktimizacija i različitost. Razmatrala se viktimizacija različitih društvenih grupa, u različitim kontekstima, s posebnim fokusom na različitostima koje su zasnovane na polnoj i rodnoj pripadnosti, uzrastu, nacionalnoj pripadnosti, seksualnoj orijentaciji i zdravstvenom stanju kao faktorima diskriminacije i viktimizacije. Ključne teme izlaganja bile su: položaj i prava žrtava u krivičnom pravnom sistemu; viktimizacija u kontekstu migracija; nasilje nad ženama i pravo žena žrtava na zaštitu i pristup pravdi; nasilje nad starijim osobama; deca kao žrtve i učinioci (porodičnog) nasilja; pacijenti kao žrtve korupcije u zdravstvu; ekonomska viktimizacija; zaštita prava na privatnost i slično. Posebna sesija bila je posvećena ženskim mrežama i službama za podršku žrtvama u Srbiji, regionu bivše Jugoslavije i drugim evropskim državama, s fokusom na mesto i ulogu organizacija civilnog društva u pružanju podrške žrtvama kriminaliteta, posebno ženama žrtvama nasilja. Tokom izlaganja i diskusije govorilo se o primeni i efikasnosti krivičnih pravnih ali i drugih, pravnih i vanpravnih, mera i mehanizama u zaštiti žrtava, naročito ranjivih grupa, s posebnim akcentom na mogućnosti i efekte restorativnih pristupa. Predstavljeni su različiti pristupi u radu sa žrtvama i preživelim i ukazano je na potrebu razvijanja holističkog pristupa pravima i zaštiti svih žrtava bez diskriminacije po bilo kom osnovu.

Kao i prethodnih deset godina, konferencija VDS predstavljala je doprinos kampanji 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, koja je počela 25. novembra, Međunarodnim danom borbe protiv nasilja nad ženama i završila se 10. decembra, Međunarodnim danom ljudskih prava.

Rad na konferenciji se odvijao u okviru plenarnih i tematskih sesija. Četiri plenarne sesije bile su posvećene sledećim temama: Žrtve i viktimizacija: Promena paradigme, Viktimizacija i različitost, Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava i Viktimizacija, različitost i društvena reakcija. Na plenarnim sesijama izlaganja su imali:

- Prof.dr Ivo Aertsen, Profesor emeritus, Institut za kriminologiju, Katolički Univerzitet u Leuvenu, Belgija
- Dr Albin Dearing, Agencija Evropske unije za osnovna ljudska prava (FRA), Austrija

- Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu i Viktimološko društvo Srbije, Srbija
- Dr Gema Maria Varona, Baskijski institut za kriminologiju, Baskijski Univerzitet, Španija
- Prof. dr Irma Kovčo Vukadin, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Univerzitet u Zagrebu, Hrvatska
- Prof. dr Mally Shechory Bitton, Odeljenje za kriminologiju, Ariel Univerzitet, Izrael (koautorski rad sa dr Liza Zvi, Odeljenje za kriminologiju, Ariel Univerzitet, Izrael)
- Dr Zorica Mršević, Institut društvenih nauka, Srbija
- Ilse Vande Walle, socijalna radnica i trenerica, Belgija
- Prof. dr Christina Zarafonitou, Panteion Univerzitet za društvene i političke nauke i EPANODOS, Grčka
- Dr Fotini Milioni, EPANODOS, Grčka
- Dr Kostantinos Panagos, Univerzitet Kapodistrian, Grčka,
- Martha Lempesi, Univerzitet Kapodistrian, Grčka
- Prof. dr Zoran Pavlović, Pravni fakultet, Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Srbija (koautorski rad sa dr Laura Stănila, Pravni fakultet, Zapadni Univerzitet u Temišvaru, Rumunija).
- Alma Taso Deljković, Sud Bosne i Hercegovine, Odjeljenje za podršku svjedocima, Bosna i Hercegovina.

Tematske sesije bile su posvećene sledećim temama: Preplitanje uloge žrtve i učinioca, Različiti oblici viktimizacije, Ženske mreže i službe za podršku žrtvama: Iskustva Srbije i regiona, Viktimizacija i diskriminacija. Izlaganja na tematskim sesijama imali su:

- Prof. dr Oliver Bačanović, Fakultet bezbednosti-Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“ Bitola, Severna Makedonija (koautorski rad sa doc. dr Nataša Peovska, Fakultet bezbednosti-Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“ Bitola, Severna Makedonija)

- Ana Paraušić, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Srbija (koautorski rad sa prof. dr Slađana Đurić, Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu, Srbija)
- Dr Mirjana Dokmanović, Institut društvenih nauka, Srbija
- Prof. dr Hatidža Beriša, Škola nacionalne odbrane, Univerzitet odbrane, Srbija (koautorski rad sa Željkom Gajićem, Biro za trgovinu ljudima, Srbija i Srđanom Nikolićem, Vojnoobaveštajna agencija, Srbija)
- Sonja Šćekić i Maja Todorović, Sigurna kuća za žene i decu žrtve porodičnog nasilja–Niš, Srbija
- Anamaria Drožđan-Kranjčec, Ženska soba–Centar za seksualna prava, Hrvatska (koautorski rad sa dr Majom Mamulom, Ženska soba–Centar za seksualna prava, Hrvatska)
- Vedrana Lacmanović, Autonomni ženski centar, Srbija
- Jasmina Nikolić, Viktimološko društvo Srbije, Srbija (koautorski rad sa Biljanom Stepanov, Centar za podršku ženama Kikinda, Srbija)
- Bejan Šaćiri, Viktimološko društvo Srbije, Srbija i Maja Štahan, Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, Hrvatska
- Dr Sanja Čopić, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i Viktimološko društvo Srbije, Srbija,
- Prof. dr Danica Vasiljević-Prodanović, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija
- Mr Ljiljana Stevković, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu i Viktimološko društvo Srbije, Srbija

Konferencija je organizovana na način da se ispune uslovi za dobijanje statusa međunarodnog naučnog skupa, koji su predviđeni Pravilnikom o postupku i načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučno-istraživačkih rezultata istraživača (Službeni glasnik RS br. 24/2016 i 21/2017).

Odlukom Komore socijalne zaštite RS, br. 55075-3963/2019 od 04.11.2019. godine, X godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije kategorisana je kao međunarodna konferencija. U skladu sa Bodovnom listom uslova za sticanje bodova za obnavljanje licence stručnih radnika u socijalnoj zaštiti, za aktivno učestvovanje na međunarodnoj konferenciji ostvaruje se 20 bodova, a za pasivno 10 bodova.

Članovi/članice Programskog odbora Konferencije bili su:

- Prof. dr Robert Peacock, predsednik Svetskog viktimološkog društva, profesor i šef na Department of Criminology, University of the Free State, Bloemfontein (Južna Afrika);
- Prof. dr Natti Ronel, profesor na Department of Criminology, Bar-Ilan University, Izrael;
- Prof. dr Nina Peršak, Institut za krivičnopravnu etiku i kriminologiju, Slovenija;
- Doc. dr Chadley James, docent na Department of Criminology, California State University, Fresno (SAD), član Izvršnog odbora Svetskog viktimološkog društva, ko-direktor post-diplomskog kursa *Postgraduate Course in Victimology, Victim Assistance and Criminal Justice* (Inter-University Center, Dubrovnik, Hrvatska);
- Prof. dr Oliver Bačanović, redovni profesor Fakulteta za bezbednost, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“, Skoplje, Makedonija;
- Dr Sanja Milivojević, viša predavačica na La Trobe University, College of Arts, Social Sciences and Commerce, Humanities and Social Sciences, Department of Social Inquiry, Melburn, Australija;
- Akademkinja prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, članica Evropske akademije nauka i umetnosti, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, direktorka Viktimološkog društva Srbije, počasna članica Svetskog viktimološkog društva i bivša predsednica Evropskog udruženja za kriminologiju, Srbija;
- Prof. dr Slobodnaka Konstantinović-Vilić, redovna profesorka Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu u penziji, Srbija;
- Prof. dr Slađana Jovanović, redovna profesorka na Pravnom fakultetu Univerziteta Union, Beograd i prorektorka Univerziteta Union Beograd, Srbija;
- Dr Mirjana Dokmanović, naučna saradnica u Institutu društvenih nauka u Beogradu, Srbija;
- Dr Sanja Čopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije, Srbija;

U Organizacionom odboru X godišnje konferencije VDS bili su:

- Akademkinja prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, članica Evropske akademije nauka i umetnosti, redovna profesorka na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, direktorka Viktimološkog društva Srbije, počasna članica Svetskog viktimološkog društva i bivša predsednica Evropskog udruženja za kriminologiju, Srbija;
- Dr Sanja Čopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije, Srbija;
- Jasmina Nikolić, rukovoditeljka Službe za žrtve Viktimološkog društva Srbije VDS info i podrška žrtvama i članica Upravnog odbora VDS, Srbija
- Bejan Šaćiri, istraživač u Viktimološkom društvu Srbije, Srbija

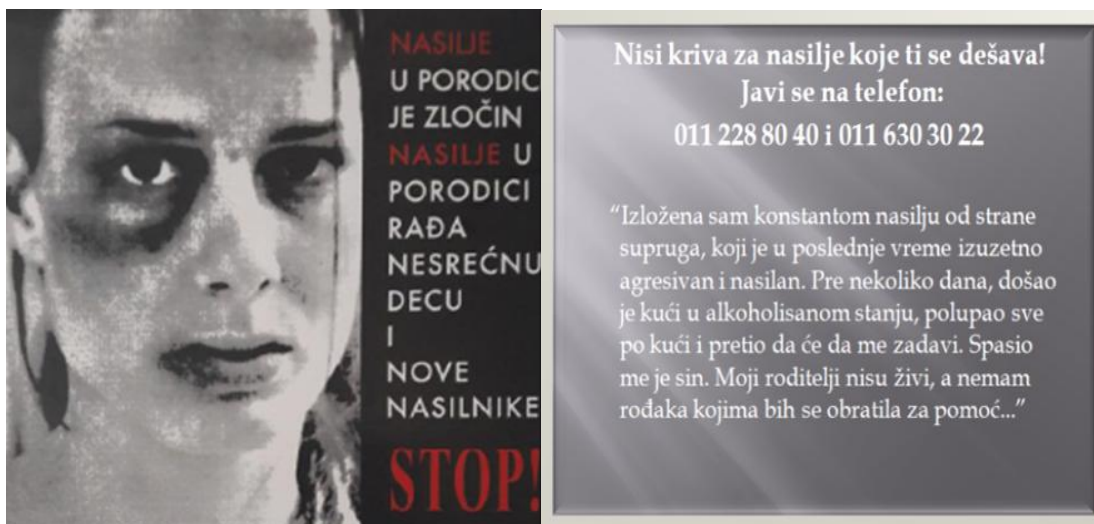
Zatvaranje X godišnje konferencije VDS

Sredstva za organizovanje konferencije su obezbeđena iz plaćenih kotizacija i od sredstava Ministarstva, prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Učešće jednog broja učesnika na Konferenciji omogućili su: Trag fondacija, UN Women (u okviru projekta *Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodnoj diskriminaciji i rodno baziranom nasilju*, koji je realizovan u okviru programa UN Women pod nazivom *Zaustavljanje nasilja nad ženama na Zapadnom Balkanu i u Turskoj: primena normi, promena svesti*, a koji finansira Evropska komisija) i UNDP.

16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama: Kampanja na društvenim mrežama „Ne dozvolimo da žene žrtve nasilja ostanu same“

I tokom 2019. VDS je bilo uključeno u kampanju *16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama*. Jedan vid doprinosa kampanji dat je kroz godišnju konferenciju VDS i dodelu nagrade za doprinos unapređenju prava žrtava, o čemu je više reči bilo u prethodnom delu izveštaja. Pored toga, organizovana je kampanja na društvenim mrežama tokom koje je postavljeno 16 postova na društvene mreže koji su imali za cilj: obaveštavanje javnosti o aktivnostima tokom kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama; podizanje svesti javnosti o značaju prevencije nasilja nad ženama; podizanje svesti javnosti o dinamici i posledicama koje nasilje ostavlja na žrtve; osnaživanje žrtava da potraže pomoć i podizanje vidljivosti postojećih servisa za žene žrtve nasilja. U realizaciju kampanje neposredno su bili uključeni Jasmina Nikolić, Bejan Šaćiri i Mirjana Tripković. U realizaciji kampanje pomagala je volonterka VDS Marijana Nedić.

Primeri objava koje su stavljane na društvene mreže tokom kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama

Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodnoj diskriminaciji i rodno baziranom nasilju

U izveštajnom periodu realizovan je projekat pod nazivom *Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodnoj diskriminaciji i rodno baziranom nasilju*. Projekat je imao za cilj da doprinese promenama politika i prakse kako bi se osiguralo prepoznavanje štetnih rodni stereotipa i rodne diskriminacije i obezbedilo suzbijanje i blagovremeno reagovanje u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja, naročito nad marginalizovanim grupama žena, posebno Romkinjama i ženama koje žive na selu. Projekat je realizovan kroz četiri osnovne grupe aktivnosti:

- Istraživanje o stavovima stručnjaka i stručnjakinja u državnim institucijama, ustanovama, nezavisnim telima i organizacijama civilnog društva u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno baziranom nasilju, kao i o iskustvima i izazovima u radu sa žrtvama rodno baziranog nasilja. Više informacija dato je u delu izveštaja o istraživanjima.
- Razvijanje i realizacija treninga o rodno zasnovanom nasilju za ženske organizacije civilnog društva i predstavnike/ce nadležnih institucija i nezavisnih tela na lokalnom nivou kako bi se ojačali njihovi kapaciteti za prevazilaženje štetnih rodni stereotipa u radu sa žrtvama rodno baziranog nasilja. Više informacija dato je u delu izveštaja o obukama.
- Razvijanje i pisanje *Vodiča kroz postupke za zaštitu prava žrtava rodno zasnovane diskriminacije i nasilja pred nezavisnim telima u Srbiji*. Više informacija o Vodiču dato je u delu izveštaja o publikacijama VDS.
- Uspostavljanje dijaloga o rodnoj diskriminaciji i štetnim rodni stereotipima koji vode nasilju nad ženama sa nadležnim državnim organima i institucijama i nezavisnim telima i zalaganje za zakonske promene i promene politika. Ova aktivnost je realizovana kroz organizovanje regionalnih sastanaka u Nišu (12.11.2019.), Kragujevcu (13.11.2019.), Novom Sadu (19.11.2019.) i Beogradu (21.11.2019). Sastancima je prisustvovalo ukupno 79 osoba: predstavnici/predstavnice policije, centara za socijalni rad i drugih ustanova sistema socijalne zaštite, sudova, tužilaštava, lokalnih organa vlasti, prosvetnih ustanova, organizacija civilnog društva. Učesnici regionalnih sastanaka bili su iz Niša, Kragujevca, Aleksinca, Sokobanje, Prokuplja, Lebane, Topole, Beograda, Novog Sada, Kikinde, Vrbasa i Kovačice. Cilj ovih sastanaka bio je da okupi stručnjake i stručnjakinje (predstavnike/predstavnice pravosudnih organa, centara za socijalni rad, policije, zdravstvenih ustanova, nezavisnih tela, organizacija civilnog društva), koji se iz različitih perspektiva bave pružanjem pomoći i zaštite žrtvama rodno zasnovane diskriminacije i nasilja i doprinese uspostavljanju dijaloga, umrežavanju i boljem korišćenju postojećih resursa za pomoć i podršku žrtvama na lokalnom, regionalnom i

nacionalnom nivou. Na sastanku su bili predstavljeni nalazi istraživanja *Stavovi stručnjaka i stručnjakinja u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju i iskustvima i izazovima u radu sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja* i preporuke koje su definisane na osnovu zaključaka do kojih se došlo. Takođe, na sastanku je predstavljen i distribuiran *Vodič kroz postupke za zaštitu prava žrtava rodno zasnovane diskriminacije i nasilja pred nezavisnim telima u Srbiji*, koji je namenjen žrtvama, ali i svima koji u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama rodno zasnovane diskriminacije i nasilja. U realizaciju regionalnih sastanaka neposredno su bili uključeni: dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i Bejan Šaćiri. Regionalni sastanak u Nišu je bio medijski praćen: dr Sanja Čopić je dala intervju i napravljen je prilog za TV Zona plus, dostupno na <https://tvzonaplus.rs/zastita-zena-od-nasilja-teorija-i-praksa/>.

Kragujevac, 13.11.2019.

Niš, 12.11.2019.

Beograd, 21.11.2019.

Novi Sad, 19.11.2019.

Projekat je realizovan od decembra 2018. do decembra 2019. u okviru programa koji sprovodi Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women) pod nazivom *Zaustavljanje nasilja nad ženama na Zapadnom Balkanu i u Turskoj: primena normi, promena svesti (Ending Violence against Women in the Western Balkan and Turkey: Implementing Norms, Changing Minds)*, koji finansira Evropska komisija.

Istraživanja

Istraživanje stavova stručnjaka i stručnjakinja u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju

U okviru projekta *Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodno zasnovanoj diskriminaciji i nasilju* (više informacija o projektu dato je napred), Viktimološko društvo Srbije je sproveo istraživanje o stavovima stručnjaka i stručnjakinja u državnim institucijama, ustanovama, nezavisnim telima i organizacijama civilnog društva u Srbiji, o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju, kao i o iskustvima i izazovima u radu sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja. Predmet istraživanja bili su stavovi stručnjaka o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju. Cilj istraživanja bio je ispitivanje stavova stručnjaka i stručnjakinja u državnim institucijama, ustanovama, nezavisnim telima i organizacijama civilnog društva u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju, kao i o iskustvima i izazovima u radu sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, posebno Romkinjama i ženama sa sela. Istraživanje je sprovedeno u februaru i martu 2019. godine na uzorku od 199 ispitanika (iz policije, sudova, tužilaštava, centara za socijalni rad, nezavisnih tela i organizacija civilnog društva) iz 21 lokalne zajednice u četiri regiona u Srbiji (Beograd, Vojvodina, Istočna i Južna Srbija, i Centralna i Zapadna Srbija). Podaci su obrađeni, analizirani i napisan je istraživački izveštaj (neobjavljen). Nalazi istraživanja poslužili su kao osnov za koncipiranje ostalih aktivnosti u okviru pomenutog projekta, posebno za razvijanje i realizaciju jednog dela obuke o rodno zasnovanom nasilju i štetnim rodnim stereotipima. Rezultati istraživanja su predstavljeni na regionalnim sastancima posvećenim uspostavljanju dijaloga o rodnoj diskriminaciji i štetnim rodnim stereotipima koji vode nasilju nad ženama, sa nadležnim državnim organima i institucijama i nezavisnim telima, o čemu je više reči bilo napred u izveštaju, kao i na X godišnjoj konferenciji VDS: Ćopić, S., Šaćiri, B. (2019) Stavovi stručnjaka i stručnjakinja u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju, 10. godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije „Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava“, Beograd, Srbija, 28-29.11.2019., Knjiga apstrakata, str. 31-32, dostupno na http://www.vds.rs/File/DesetaGKVDS_KnjigaApstrakata.pdf.

Prikupljanje podataka o primeni CEDAW i Istanbulske konvencije u Srbiji

U okviru projekta *Ujedinjeno za zaustavljanje nasilja nad ženama*, koji su realizovale NVO „Romski ženski centar–BIBIJA“ i tri partnerske organizacije iz regiona, uz finansijsku podršku Evropske unije, a sa ciljem jačanja romskih ženskih organizacija, kreiranja podsticajnog normativnog okvira i unapređivanja usluga u skladu sa UN Konvencijom za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Konvencijom Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) i agendom EU za države u procesu pridruživanja, Viktimološko društvo Srbije je 2019. sproveo sledeće aktivnosti usmerene na prikupljanje podataka o primeni CEDAW i Istanbulske konvencije u Srbiji u vezi sa diskriminacijom Romkinja u oblasti zdravstvene zaštite, dečijih brakova i pružanja podrške i zaštite Romkinjama u situaciji nasilja u porodici, a koji su poslužili kao osnov za sprovođenje ostalih projektnih aktivnosti:

- Učešće na sastancima u organizaciji NVO Bibija u cilju pripreme za prikupljanje podataka.
- Prikupljanje podataka putem intervjua: intervjui vođeni sa predstavnicima Gradskog centra za socijalni rad, odeljenje Novi Beograd, policije i tužilaštva.
- Prikupljanje podataka putem organizovanja fokus grupa: organizovane su i vođene 4 fokus grupe sa Romkinjama u romskim naseljima u Beogradu, na kojima je fokus bio na pitanjima vezanim za nasilje nad ženama, ranim brakovima i zdravstvenoj zaštiti. Tokom fokus grupa prikupljene su i životne priče žena koje su preživele nasilje ili su i dalje izložene nasilju.

Podaci su prikupljeni u periodu od početka januara do sredine aprila 2019. godine. Na osnovu njih je sačinjen izveštaj, koji je, uz izveštaje ostalih organizacija civilnog društva koje su prikupljale podatke

na terenu, bio polazna osnova za izradu nacionalnog izveštaja za Srbiju. Nacionalni izveštaji su potom poslužili kao osnov za izradu regionalnog izveštaja, koji je obuhvatio tri važne teme za Romkinje – pitanje zdravstvene zaštite, dečijih brakova i nasilja prema Romkinjama. Izveštaj je objavljen u: Beker, K. (2019) *Regionalni izveštaj o primeni UN Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) u vezi sa diskriminacijom Romkinja u oblasti zdravstvene zaštite, dečijih brakova i pružanja podrške i zaštite Romkinjama u situaciji nasilja u porodici*, Beograd: BIBIJA Romski Ženski Centar, dostupan na srpskom (http://www.bibija.org.rs/images/reg.izvestaj/REGIONALNI_IZVESTAJ_1_compressed.pdf) i engleskom (http://www.bibija.org.rs/images/reg.izvestaj/REGIONAL_REPORT_compressed.pdf). jeziku

Evropska zbirka podataka o kriminalitetu i krivičnom pravnom sistemu

Srbija je po drugi put uključena u projekat *Evropska zbirka podataka o kriminalitetu i krivičnom pravnom sistemu*, koji se odnosi na period 2011-2016, a sprovodi se u okviru projekta pod nazivom *Linking International Criminal Statistics (LINCIS): SPACE and the European Sourcebook*, koji finansiraju Evropska unija i Savet Evrope. Za nacionalnu koordinatorku za Republiku Srbiju za šesti krug Evropske zbirke, imenovana je dr Sanja Čopić, viša naučna saradnica u Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja i predsednica Upravnog odbora Viktimološkog društva Srbije. Regionalna koordinatorka zadužena za Srbiju je prof. dr Anna-Maria Getoš Kalač, Pravni fakultet Univerziteta u Zagrebu. U Srbiji, projekat se sprovodi u saradnji VDS i istraživačkog tima projekta 179044 *Razvoj metodologije evidentiranja kriminaliteta kao osnova kreiranja efikasnih mera za njegovo suzbijanje*, koji je finansiralo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, implementirao Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu i kojim je koordinirala prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović. U 2019. sprovedene su sledeće aktivnosti: provera podataka nakon validacije i dostavljanje ispravki koordinatorima projekta.

Istraživanje stavova studenata o homoseksualnosti i kriminalitetu

U saradnji VDS i istraživačkog tima projekta 179044 *Razvoj metodologije evidentiranja kriminaliteta kao osnova kreiranja efikasnih mera za njegovo suzbijanje*, koji je finansiralo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, implementirao Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu i kojim je koordinirala prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, u 2019. je nastavljeno istraživanje koje ima za cilj dolaženje do podataka o stavovima studenata o homoseksualnosti i kriminalitetu. Istraživanje se, pored Srbije, sprovodi u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Sloveniji, pojedinim državama SAD, u Urugvaju, Siera Leoneu, Tajvanu, Argentini i Kini. Istraživanjem su obuhvaćeni studenti različitih fakulteta društveno-humanističke orijentacije. U Srbiji je istraživanje sprovedeno na uzorku od 188 studenata i studentkinja III i IV godine osnovnih akademskih studija na tri fakulteta: Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, Odeljenju za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Pravnom fakultetu Univerziteta Union. U 2019. sprovedene su sledeće aktivnosti: unos i obrada podataka, analiza podataka, pisanje jednog rada: Nikolić-Ristanović, V., Čopić, S., Stevković, Lj. (2019) *Attitudes of Students in Serbia Towards Lesbians and Gay Men: the Research Results*, in: L. Čičkarić, Z. Mršević (ur.) *Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research*. Belgrade: Institute of Social Sciences, str. 118-153, ISBN 978-86-7093-226-5, COBISS.SR-ID280838924 i prezentovanje dela nalaza istraživanja o stavovima studenata o kažnjavanju: Čopić, S., Nikolić-Ristanović, V., Stevković, Lj. (2019) *Attitudes of students in Serbia towards punitiveness: The impact of gender and victimization experience*, 19th Annual Conference of the European Society of Criminology “Convergent roads, bridges and new pathways in criminology”, Gent, Belgija, 18-21.09.2019., Book of abstracts, str. 329, dostupno na https://ff2c65c5-2ae5-47f3-bf99-45ee5ed8ca36.filesusr.com/ugd/da07ac_2d1d13c05f4546308c2a028dad473ad6.pdf.

Istraživanje i analiza rada Službe VDS info i podrška žrtvama

Od 2005. godine podaci o radu službe *VDS info i podrška žrtvama* beleže se i obrađuju uz korišćenje za to posebno konstruisanog upitnika i na osnovu usvojene jedinstvene metodologije njihovog unosa i obrade. Na ovaj način postavljena je osnova za redovno praćenje, istraživanje, poređenje i analizu rada, odnosno podataka Službe, za bolje povezivanje teorije i prakse, kao i za kvalitetnije korišćenje ukupnih kapaciteta Viktimološkog društva Srbije. Osim toga, na ovaj način postavljena je i osnova jednoobraznog vođenja podataka kojima raspolaže Služba *VDS info i podrška žrtvama*. Ovo je samofinansirajuća aktivnost.

Edukacija

Trening za volontere službe VDS info i podrška žrtvama

Tokom aprila 2019. godine realizovan je trening za grupu od 6 osoba, koje su nakon obuke uključene u rad službe za žrtve *VDS info i podrška žrtvama*. Trening je realizovan prema programu za obuku pružalaca socijalnih usluga za rad sa žrtvama nasilja, koji je razvijen u Viktimološkom društvu Srbije, a koji je prvi put akreditovan u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu 2012. godine. Akreditacija je kasnije, u predviđenom vremenskom okviru, obnovljena. Opšti cilj programa obuke je sticanje potrebnih osnovnih znanja i veština za rad sa žrtvama nasilja, koja bi trebalo da poseduje svaki pružalac socijalnih usluga koji dolazi ili može doći u kontakt sa, punoletnom ili maloletnom, žrtvom bilo koje vrste nasilja. Kroz ovu obuku polaznici stiču potrebne veštine i znanja koja će im omogućiti da prepoznaju žrtvu nasilja, da prepoznaju i razumeju potrebe žrtve, da joj shodno tome pruže potrebne informacije, emotivnu podršku i druge vidove pomoći, kao i da žrtvu upute na druge nadležne službe ili organizacije u zavisnosti od prethodno identifikovanih potreba. Trening su realizovali: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić, Bejan Šaćiri i Mirjana Tripković. Organizacija i realizacija treninga bila je samofinansirajuća aktivnost.

Trening za volontere službe VDS info i podrška žrtvama, Beograd, april 2019.

Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja

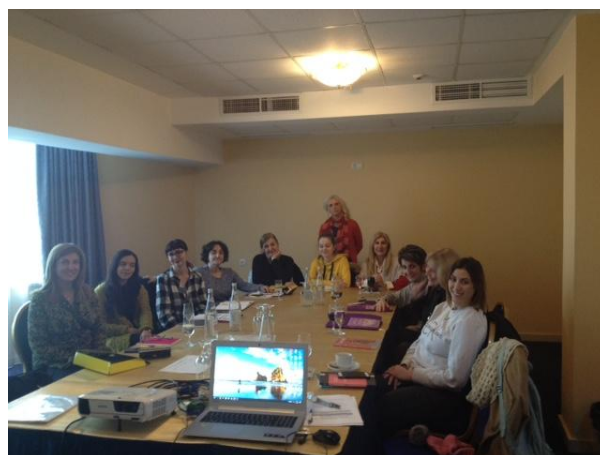
Tokom 2019. godine sprovedeno je ukupno pet obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja. Četiri obuke su realizovane u okviru projekta *Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodno zasnovanoj diskriminaciji i nasilju*, o čemu je više reči bilo napred u izveštaju. Obuke su održane u Novom Sadu (4.-7.06.2019.), Nišu (18.-21.06.2019.), Beogradu (1.-4.07.2019.) i Šapcu (10.-12.12.2019.). Obuci je prisustvovalo ukupno 60 polaznica i polaznika, predstavnika i predstavnica centara za socijalni rad, sigurnih kuća, nevladinih organizacija, osnovnih i srednjih škola, domova zdravlja, potom, advokati i advokatski pripravnici, učenice i studentkinje. Obuku su realizovale tri osobe iz VDS: dr Sanja Čopić, Jasmina Nikolić i Bejan Šaćiri.

Jedna obuka je organizovana komercijalno, i to za aktivistkinje Odbora za ljudska prava iz Vranja (26.-27.09.2019.). Obuci je prisustvovala 21 polaznica, a obuku su realizovali Jasmina Nikolić i Bejan Šaćiri.

Obuke su realizovane na osnovu programa obuke za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja, koji je akreditovan u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu. Obuke su imale za cilj sticanje znanja za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja na odgovarajući način, sa posebnim naglaskom na žrtvama nasilja u porodici, seksualnog nasilja, proganjanja i trgovine ljudima. Glavne karakteristike i ujedno specifičnosti ove obuke su da se ona bavi različitim oblicima rodno baziranog nasilja, pojedinačno i sagledavajući njihovu povezanost, i da je fokus na odnosu prema žrtvi. U tom smislu, obuka je imala za cilj sticanje znanja o: 1) Rodno baziranom nasilju kao nasilju baziranom na pripadnosti ženskom polu, a u vezi sa patrijarhatom, uključujući posebno nasilje u porodici, proganjanje, seksualno nasilje i trgovinu ženama i devojčicama; 2) Povezanosti različitih oblika rodno baziranog nasilja i značaju podrške žrtvi za sprečavanje daljih viktimizacija; 3) Žrtvama rodno baziranog nasilja i njihovim potrebama; i 4) Adekvatnom odnosu prema žrtvi rodno baziranog nasilja.

Obuke za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja u Novom Sadu (levo) i Nišu (desno)

Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja u Beogradu (levo) i Šapcu (desno)

Obuka za rad sa žrtvama rodno baziranog nasilja u Vranju

Pružanje podrške žrtvama kriminaliteta

Služba VDS info i podrška žrtvama

Služba VDS info i podrška žrtvama je prva opšta služba za žrtve kriminaliteta, koja je osnovana 2003. godine u okviru Viktimološkog društva Srbije. Ciljnu grupu službe za žrtve čine sve žrtve kriminaliteta, žene i muškarci, pripadnici svih etničkih grupa, nezavisno od bilo kog ličnog svojstva (LGBT, bolesni, osobe s invaliditetom i slično). Pomoć i podrška se pružaju kako direktnim, tako i indirektnim žrtvama (članovima porodice direktnih žrtava i drugim licima posredno povređenim kriminalnim ponašanjem). Takođe, ciljna grupa uključuje i žrtve kriminaliteta koje se pojavljuju na sudu kao svedoci ili u nekoj drugoj ulozi, kao i žrtve nasilja koje su u zatvoru, bivši, budući i sadašnji zatvorenici i to vezano za njihova prava i viktimizaciju. Usluge koje se pružaju žrtvama u okviru Službe su:

- Emotivna podrška;
- Informacije (o psihološkim reakcijama i dinamici oporavka, praktične informacije za ponovno uspostavljanje životnih tokova posle traumatičnog događaja, informacije o pravima žrtava i načinima na koje mogu da ih ostvare, o mogućnostima korišćenja restorativnih pristupa, posebno medijacije i drugih načina mirnog rešavanja problema i slično);
- Upućivanje na specijalizovane (državne i nevladine) službe i organizacije ili pojedince u Beogradu i Srbiji u zavisnosti od konkretnih potreba;
- Podrška na sudu, u kontaktima sa državnim institucijama i u procesu medijacije.

Svi vidovi pomoći i podrške za žrtve su besplatni. Osnovni principi rada Službe, koji su ujedno i principi rada svih organizacija ovog tipa okupljenih oko organizacije Evropska podrška žrtvama, su poverenje, poštovanje žrtve, njenih prava, potreba i osećanja, poverljivosti informacija i autonomije volje žrtve. Pomoć i podrška koje se pružaju u okviru službe *VDS info i podrška žrtvama* baziraju se na osnažujućem i podržavajućem odnosu prema žrtvama, koji može biti značajan za njihov oporavak, ali i za aktiviranje u traženju rešenja za problem sa kojim se suočavaju.

Tokom izveštajnog perioda realizovane su sledeće aktivnosti:

- Organizovan je trening za volontere, o čemu je više reči bilo u prethodnom delu izveštaja. Nakon treninga, volonteri/ke su uključeni u rad Službe.
- Pružanje podrške žrtvama – tokom 2019. godine Službi su se za pomoć i podršku obratile 133 žrtve različitih oblika viktimizacije; ostvareno je ukupno 212 kontakata, što znači da je sa jednim brojem žrtava razgovarano više puta. Od ukupnog broja žrtava, 110 (82.7%) su bile osobe ženskog, a 23 (17,3%) muškog pola. Ukupno je 12 osoba bilo upućeno na Službu od strane centara za socijalni rad, i to 11 od strane Gradskog centra za socijalni rad u Beogradu – Odeljenje Novi Beograd, dok je jedna osoba upućena na Službu od strane Centra za socijalni rad Bor. Uz to, dve osobe su na Službu upućene od strane Policijske stanice Novi Beograd, jednu je uputilo javno tužilaštvo, a četiri organizacije članice Mreže *Žene protiv nasilja*.
- Redovno ažuriranje baze podataka državnih institucija i ustanova i organizacija civilnog društva koje pružaju pomoć i podršku žrtvama i interaktivne mape ovih službi, koja je dostupna na <https://www.victimservices.eu>.
- Redovne supervizije rada volontera/ki. Rukovoditeljka Službe je Jasmina Nikolić; prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je zadužena za eksternu superviziju, dok unutrašnju superviziju rada volontera/ki sprovode Jasmina Nikolić, Mirjana Tripković i Bejan Šaćiri.
- U cilju povećanja vidljivosti Službe, na društvenoj mreži facebook i na internet stranici VDS redovno su postavljani primeri obraćanja Službi, kao i drugi materijali namenjeni žrtvama i potencijalnim žrtvama.

U rad službe tokom izveštajnog perioda bile su uključene sledeće osobe: Jasmina Nikolić, Mirjana Tripković, dr Sanja Čopić, Bejan Šaćiri, Bisera Barbulović, Bojana Marković, Julijana Nikolić, Dunja Nikolić, Lidija Živković, Slađana Jović, Teodora Pavlović i Uroš Đorović.

Rad Službe je u izveštajnom periodu najvećim delom bio samofinansirajuća aktivnost.

Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje

Tokom 2019. godine Viktimološko društvo Srbije je koordiniralo region Beograd Mreže Žene protiv nasilja i aktivnosti koje su predviđene u regionu Beograd u okviru projekta *Decentralizacijom do osnaživanja Mreže Žene Protiv Nasilja, unapređenja usluga i položaja žena koje su preživele muško nasilje*. Projekat ima za cilj osnaživanje ženskih organizacija, članica Mreže ŽNP kroz decentralizaciju donošenja odluka, fondova i aktivnosti u cilju jačanja kapaciteta organizacija za pružanje individualne podrške ženama sa iskustvom nasilja i povećanje uticaja Mreže ŽPN na nacionalne i lokalne politike u ovoj oblasti. Specifični ciljevi projekta su: uspostavljanje sistema koordinacije i komunikacije unutar i između novoformiranih regionalnih centara Mreže ŽPN, obezbeđivanje nezavisnih, kvalitetnih, dostupnih i besplatnih usluga za podršku za žene koje su preživele muško nasilje u Srbiji i jačanje uticaja na relevantne nacionalne i lokalne politike u kontekstu delovanja protiv muškog nasilja prema ženama i povećanje vidljivosti mreže i organizacija članica. VDS koordinira region Beograd koji čine sledeće organizacije: ASTRA, Atina, Autonomni ženski centar, Romski centar za žene i decu Daje, ...Iz kruga-Beograd i VDS. Uz to, u 2019. godini Jasmina Nikolić, rukovoditeljka službe za žrtve Viktimološkog društva Srbije *VDS info i podrška žrtvama* imenovana je za jednu od koordinatorki cele Mreže Žene protiv nasilja.

U okviru ovog projekta VDS je sproveo sledeće aktivnosti:

- Organizovalo redovne sastanke regiona Beograd;
- Uzelo aktivno učešće u obeležavanju Dana sećanja na žene žrtve nasilja. U Medija centru je 17.5.2019. organizovana konferencija za novinare na kojoj je jedna od učesnica bila prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, direktorka VDS.
- Organizovalo skup podrške Mariji Lukić i svim ženama sa iskustvom seksualnog nasilja u Beogradu, 6.11.2019.
- Priključilo se kampanji Mreže Žene protiv nasilja na društvenim mrežama pod nazivom „Nisi ti kriva za nasilje koje ti se dešava“, koja je organizovana u okviru 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama.

**NISI KRIVA ZA NASILJE
KOJE TI SE DEŠAVA.
JAVI SE NA SOS TELEFON.**

**NISI KRIVA ZA
NASILJE KOJE TI SE
DEŠAVA. JAVI SE
NA SOS TELEFON:
011/ 22 88 040**

Projekat finansira OAK fondacija. U realizaciju projekta neposredno su uključene Jasmina Nikolić i Mirjana Tripković.

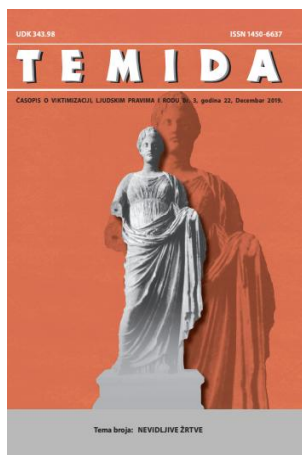
Istina i pomirenje

Tokom izveštajnog perioda nastavilo se sa aktivnostima usmerenim na promovisanje ideje Trećeg puta i to kroz:

- Naučne radove: Nikolić-Ristanović, V., Čopić, S. (2019) Justice, security and victims: linking theory and practice. U: B. Pali, K. Lauwaert, S. Pleysier (ur.) *The paxis of justice – Liber amicorum Ivo Aertsen*. The Hague: Eleven International Publishing, str. 201-212, ISBN Book: 978-94-6236-969-6, ISBN E-Book: 978-94-6094-000-2 (e-book).
- Predavanja u okviru kursa *Paths to Reconciliation* u okviru regionalnog master programa *Regional Master Program in Peace Studies* (na engleskom jeziku), koji se realizuje na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu (predavanja držale prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, koja je voditeljka ovog kursa, i dr Sanja Čopić).

Izdavačka delatnost

Časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu *Temida*

Viktimološko društvo Srbije je odmah po osnivanju, 1998. godine, pokrenulo časopis o viktimizaciji, ljudskim pravima i rodu, koji je dobio naziv po grčkoj boginji pravde *Temidi*. Prvo ogledno izdanje časopisa izašlo je iz štampe maja 1997. godine. Ovo je prvi i još uvek jedini časopis sa ovom problematikom u Srbiji, koji je kao takav prepoznat i u regionu bivše Jugoslavije, ali i šire. Od 1998. godine, časopis *Temida* izlazi redovno. Do 2017. časopis je izlazio četiri puta godišnje, a od 2017. godine izlazi tri puta godišnje. Časopis *Temida* se nalazi u režimu otvorenog pristupa. *Temida* objavljuje radove na srpskom i engleskom jeziku. Radovi podležu dvostrukoj anonimnoj recenziji.

Prema kategorizaciji naučnih časopisa Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja za 2019. godinu naučni časopis *Temida* kategorisan je kao vodeći časopis nacionalnog značaja (M51).

U međunarodnom sistemu DOI brojeva *Temida* se nalazi od 2007. godine. *Temida* je referisana u DOAJ (Directory of Open Access Journals) od 2010. godine, u EBSCO istraživačkoj bazi od 2013. godine, a 2015. godine je uvrštena u novi citatni indeks u Web of Science - Emerging Sources Citation Index (ESCI), koji omogućava pretraživanje, pronalaženje i citiranje časopisa koji se uvrste u ovu ediciju. Tako se izdavačima omogućava ostvarivanje uvida u citiranost dok je proces evaluacije i uključivanja u druge kolekcije u okviru Web of Science u toku.

Tokom 2019. godine iz štampe su izašla tri broja *Temide*:

- Broj 1. *Novi i stari oblici viktimizacije: Izazovi za viktimološku teoriju i praksu*
- Broj 2. *Nasilje nad ženama*
- Broj 3. *Nevidljive žrtve*

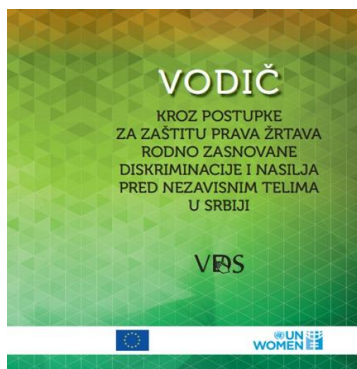
Tokom izveštajnog perioda neke od ključnih aktivnosti vezanih za časopis *Temida* bile su:

- Konstituisanje Redakcionog odbora za period 2019-2020; izbor glavne i odgovorne urednice (dr Sanja Čović), zamenice urednice (dr Mirjana Dokmanović) i sekretarke časopisa *Temida* (mr Ljiljana Stevković).
- Redovna komunikacija članova Redakcionog odbora časopisa *Temida*.
- Održavani su redovni sastanci glavne i odgovorne urednice, zamenice glavne i odgovorne urednice, tehničke urednice/urednika i sekretarke časopisa *Temida*.
- U drugoj polovini 2019. za tehničkog urednika imenovan je Bejan Šaćiri.
- Redovno je ažurirana stranica *Temide* na internet stranici VDS, na kojoj se mogu naći sve ključne informacije o časopisu, njegovom istorijatu, uređivačkoj politici, uputstvima za autore, kao i celi brojevi u pdf formatu.
- Ažurirana je stranica *Temide* na DOI Serbia.
- Proces evaluacije od strane Thomas Reuters za uključivanje *Temide* u Web of Science (Social Sciences Citation Index) je još uvek u toku.
- U 2019. godini poslat je zahtev za evaluaciju i uključivanje *Temide* u Scopus bazu referisanih časopisa. Nažalost, *Temida* u ovom momentu nije referisana u ovoj bazi. Kao ključni nedostatak naveden je nedovoljan broj radova stranih autora i nedovoljna citiranost u časopisima međunarodnog značaja, posebno onima koji su indeksirani u Scopus bazi.
- Tokom 2019. godine na časopis su bila pretplaćena tri pravna i jedno fizičko lice.
- Tokom 2019. godine nastavljena je razmena časopisa *Temida* sa sedam časopisa iz zemlje i inostranstva.

Za izdavanje brojeva u 2019. godini VDS je dobilo finansijsku podršku od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS.

Ostale publikacije

Vodič kroz postupke za zaštitu prava žrtava rodno zasnovane diskriminacije i nasilja pred nezavisnim telima u Srbiji

Vodič kroz postupke za zaštitu prava žrtava rodno zasnovane diskriminacije i nasilja pred nezavisnim telima u Srbiji pripremio je tim Viktimološkog društva Srbije u okviru projekta *Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim telima o rodnoj diskriminaciji i rodno baziranom nasilju* (više informacija o projektu dato je napred u izveštaju). Vodič ima dva osnovna cilja: 1) da omogući razumevanje i prepoznavanje situacija u kojima neko može da bude izložen rodno zasnovanoj diskriminaciji, uključujući rodno zasnovano nasilje, ili diskriminaciju po nekom drugom osnovu, i 2) da pruži informacije o postupcima za zaštitu prava žrtava rodno zasnovane diskriminacije, uključujući

rodno zasnovano nasilje pred nezavisnim telima u Srbiji. Vodič čine dva dela. U prvom delu su date definicije osnovnih pojmova rodne ravnopravnosti, koji su ilustrovani primerima, što bi trebalo da doprinese podizanju svesti građana i građanki, ali i stručnjaka i stručnjakinja koji dolaze ili mogu da dođu u kontakt sa ženama žrtvama rodne diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja o tome šta je rodna ravnopravnost i kada postoji diskriminacija. To je važan preduslov za traženje pomoći i zaštite, ali i pravovremenu i adekvatnu reakciju nadležnih službi. U drugom delu vodiča date su informacije koje olakšavaju kretanje kroz postupak zaštite od diskriminacije pred nezavisnim telima: Poverenikom za zaštitu ravnopravnosti, Zaštitnikom građana Republike Srbije i Pokrajinskim zaštitnikom građana-Ombudsmanom. U ovom delu su date informacije o nadležnostima nezavisnih tela, potom, ko, kada i na koji način može da se obrati ovim telima za zaštitu, a detaljno su opisani tok postupka i mogući ishodi. Štampani primeri Vodiča distribuirani su tokom regionalnih sastanaka organizovanih u okviru projekta *Zalaganje za uspostavljanje dijaloga sa nadležnim državnim institucijama i nezavisnim*

telima o rodnoj diskriminaciji i rodno baziranom nasilju, o čemu je više reči bilo napred u izveštaju, tokom godišnje skupštine Mreže Žene protiv nasilja i tako dalje. Pored toga, elektronska verzija Vodiča je dostupna na internet stranicama VDS <http://vds.rs/File/VodicKrozPostupke.pdf>, Zaštitnika građana [https://www.ombudsman.rs/attachments/article/6412/VodicKrozPostupke%20\(2\).pdf](https://www.ombudsman.rs/attachments/article/6412/VodicKrozPostupke%20(2).pdf). Elektronska verzija Vodiča je distribuirana i Povereniku za zaštitu ravnopravnosti i Pokrajinskom zaštitniku građana - Ombudsmanu kako bi objavili na svojim internet stranicama. Najzad, informacija o Vodiču je postavljena i na društvene mreže (na primer, na Facebook stranicu VDS).

Poklon VDS izdanja bibliotekama

Tokom 2019. godine komplet VDS izdanja poklonjen je novoosnovanoj „Vanjinoj biblioteci“ u Krivoj Reci.

Saradnja sa visokoškolskim ustanovama, stručna praksa i međunarodni internship programi

Viktimološko društvo Srbije je naučna baza Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu (FASPER). Tokom školske 2019/2020. godine:

- Članice i članovi VDS su gostovali na predavanjima na FASPER-u.
- Organizovana su otvorena vrata za studente treće godine FASPER, 4.12.2019.
- Studentima četvrte godine FASPER-a, u okviru vežbi na predmetu Viktimologija, 18.12.2019. godine predstavljen je rad VDS sa posebnim akcentom na podršku žrtvama u Srbiji i aktivnosti službe VDS info i podrška žrtvama.

Jasmina Nikolić, rukovoditeljka Službe *VDS info i podrška žrtvama* održala je 21.12.2019. predavanje na master studijama na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Tema predavanja bila je *Razvoj službi za žrtve u svetu i kod nas*.

U okviru programa *Staff exchange* organizacije Evropska pomoć žrtvama (Victim Support Europe), istraživač u Viktimološkom društvu Srbije i koordinator Službe VDS info i podrška žrtvama Bejan Šaćiri je od 9. do 11.12. 2019. godine posetio organizaciju APAV (Portuguese Association for Victim Support) iz Lisabona (Portugal).

Sergio Múnera Chavarría, student na *Regional Master Program in Peace Studies*, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu bio je u junu 2019. godine na internship programu u VDS. Tom prilikom se upoznao sa radom VDS. Takođe je pomagao oko provere prevoda apstrakata radova na engleski jezik za naučni časopis Temida i pripremio je prikaz jedne knjige za naučni časopis Temida (objavljen je u broju 3 za 2019.).

Učešće članova i članica VDS u radu organa i tela međunarodnih i domaćih organizacija i mreža

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović i dr Sanja Čopić su u ime VDS bile uključene u rad Nacionalne tehničke grupe u okviru regionalnog programa „Merenje i procena organizovanog kriminala na zapadnom Balkanu“, koji sprovodi Kancelarija Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal (United Nations Office on Drugs and Crime–UNODC). Cilj projekta je razvijanje statističkog okvira i metoda za praćenje organizovanog kriminala, što je posebno važno u kontekstu pregovaračkih poglavlja 18, 23 i 24. Republički zavod za statistiku je koordinator projekta za Srbiju. Članove Nacionalne tehničke grupe čine predstavnici institucija Republike Srbije i organizacija civilnog sektora koji mogu da doprinesu, identifikuju i prikupe informacije o različitim aspektima organizovanog kriminala, da obezbede relevantne izvore podataka, kao i da učestvuju u aktivnostima prikupljanja podataka.

Dr Sanja Čopić bila je angažovana od strane UN Women u Srbiji za izradu dva izveštaja: Izveštaj o radu Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost za 2018. i Izveštaj o sprovođenju Nacionalnog akcionog plana za realizaciju Strategije za rodnu ravnopravnost Republike Srbije 2016–2020 u 2018. godini.

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić i mr Ljiljana Stevković uključene su u Cost Action CA18121 - *Cultures Of Victimology: understanding processes of victimization across Europe*, koji treba da omogući razvijanje inovativnog, funkcionalnog i sveobuhvatnog teorijskog okvira za kulturnu viktimologiju. Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović je članica Management Committee, a dr Sanja Čopić je zamenica. One su, kao i Ljiljana Stevković, uključene u dve radne grupe: *Comparative cultural victimology* (WG1) i *Cultures of victimological policy and practice* (WG5). Akcija traje četiri godine (2019-2023). U izveštajnom periodu sprovedene su sledeće aktivnosti: u aprilu 2019. je organizovan sastanak članova Management Committee u Briselu (Belgija) kome je prisustvovala prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović; grupa istraživača uključenih u ovu akciju sastala se u okviru sastanka Viktimološke radne grupe tokom 19. godišnje konferencije Evropskog udruženja za kriminologiju u septembru 2019. u Gentu (Belgija) kome je prisustvovala dr Sanja Čopić.

Posete stručnjaka iz inostranstva VDS

Tokom 2019. godine, VDS su posetile sledeće osobe iz inostranstva:

- Sergio Múnera Chavarría, student na *Regional Master Program in Peace Studies*, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu.
- Claire McFarlane iz Francuske, koja u okviru projekta *Footsteps To Inspire* trči 16 kilometara u svakoj zemlji sveta u cilju otvaranja dijaloga o seksualnom nasilju posetila je 23. maja 2019. godine Viktimološko društvo Srbije.

S leva na desno: prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, Claire McFarlane, Mirjana Tripković, Sergio Múnera Chavarría i Jasmina Nikolić

Osobe koje su bile angažovane na realizaciji aktivnosti VDS u 2019. godini

Tokom izveštajnog perioda na realizaciji projekata i stalnih aktivnosti VDS bili su angažovani:

- 2 osobe u stalnom radnom odnosu – Jasmina Nikolić, rukovoditeljka službe *VDS info i podrška žrtvama* i Bejan Šaćiri, istraživač i koordinator u službi *VDS info i podrška žrtvama*.
- 4 osobe angažovane po ugovoru o autorskom delu – prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović, dr Sanja Čopić, Mirjana Tripković i mr Ljiljana Stevković.
- 1 računovođa – Bernada Ljubinković.
- 1 osoba koja administrira interent stranicu VDS – Tatjana Orelj.
- 8 volontera/volonterki – Marijana Nedić, Bisera Barbulović, Bojana Marković, Julijana Nikolić, Dunja Nikolić, Lidija Živković, Slađana Jović, Teodora Pavlović i Uroš Đorović.

Učešće članova i volontera VDS na stručnim i naučnim skupovima i seminarima u zemlji i inostranstvu (u ime VDS ili sa prezentacijama aktivnosti VDS)

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović

- XXXV International Post Graduate Course on Victimology, Victim Assistance and Criminal Justice, Inter-University Center, Dubrovnik, Hrvatska, 20.5.–1.6.2019., predavanje po pozovu *Victim support, restorative justice and yoga*.
- Konferencija Pokrajinskog zaštitnika građana-ombudsmana *Zločin iz mržnje*, Sremski Karlovci, 4.09.2019.
- Predavanje *Nasilje nad ženama i nastava na visokoškolskim ustanovama u Srbiji*, Institut društvenih nauka, Beograd, Srbija, 16.10.2019.
- Okrugli sto *Now The Cat's Out Of The Bag... What Next In Universities After #Metoo?*, Gender studies conference on violence, University of Helsinki, Helsinki, Finska, 24-26.10.2019., prezentovan rad *Sexual violence at universities in Serbia*.
- 10. godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije *Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava*, Beograd, Srbija, 28-29.11.2019., prezentovan rad *Viktimološka teorija, praksa i aktivizam: Dosadašnji izazovi i mogući pravci*.

Dr Sanja Čopić

- Stručni skup povodom formiranja Saveza udruženja „Mreža organizacija za postpenalnu podršku Srbije“, Beograd, Srbija, 20.3.2019.
- Konferencija na kojoj su predstavljeni nalazi istraživanja Misije OEBS u Srbiji *Dobrobit i bezbednost žena*, Beograd, Srbija, 18.4.2019.
- Stručni skup na kome su predstavljeni nalazi istraživanja o žarištima organizovanog kriminala na Zapadnom Balkanu, Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Beograd, Srbija, 14.6.2019.
- 19th Annual Conference of the European Society of Criminology *Convergent roads, bridges and new pathways in criminology*, Gent, Belgija, 18-21.09.2019., prezentovan koautorski rad sa V. Nikolić-Ristanović i Lj. Stevković *Attitudes of students in Serbia towards punitiveness: The impact of gender and victimization experience*.
- Second Regional Forum for the Promotion of the Istanbul Convention in the Western Balkans and Turkey “Integrated Policies, Inclusive Partnerships”, Tirana, Albanija, 8.-11.10.2019.
- Stručni skup na kome je predstavljen *Predlog za postupanje prilikom utvrđivanja potreba žrtava za zaštitom*, OEBS Misija u Srbiji, Beograd, Srbija, 21.10.2019.
- Predavanje *Stavovi studenata u Srbiji prema osobama homoseksualne orijentacije* (sa Lj. Stevković), Institut društvenih nauka, Beograd, Srbija, 23.10.2019.
- 10. godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije *Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava*, Beograd, Srbija, 28-29.11.2019.,

prezentovan koautorski rad sa B. Šaćirijem *Stavovi stručnjaka i stručnjakinja u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju*.

Jasmina Nikolić

- Implementing Partners' Meeting of the EU/UN Women Regional Programme 'Ending Violence Against Women in the Western Balkans and Turkey: Implementing Norms, Changing Minds' 7-8.5.2019. Istanbul, Turska.
- Konferencija Evropske podrške žrtvama *Victim Recovery: a Road of Many Routes*, Strazbur, Francuska, 12-13.6.2019
- 10. godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije *Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava*, Beograd, Srbija, 28-29.11.2019., prezentovan koautorski rad *Iskustva i izazovi u decentralizaciji Mreže žene protiv nasilja* (sa B. Stepanov).
- Konferencija Pokrajinskog ombudsmana *Zajedno protiv nasilja – napredak, prepreke, izazovi*, Novi Sad, Srbija, 2.12.2019.

Mirjana Tripković

- Konferencija *Kako sprovesti odgovorne programe rada sa počiniocima nasilja u porodici*, Beograd, Srbija, 8.5.2019., pod okriljem zajedničkog projekta Integrisani odgovor na nasilje nad ženama i devojčicama u Srbiji, koji je realizovan u partnerstvu sa UNDP, UNICEF, UN Women i UNFPA i vladinim institucijama na svim nivoima - nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom.
- Obuka za formiranje i vođenje grupa samopomoći po modelu Moć promene, Vrnjačka Banja, Srbija, jun 2019., u organizaciji udruženja Fenomena iz Kraljeva (polaznica).
- Specijalistički seminar za rad sa ženama sa traumom seksualnog nasilja, Beograd, Srbija, 18-21.10.2019.godine, u organizaciji Mreže Žene protiv nasilja (polaznica).
- Konferencija Evropske podrške žrtvama *Ljudska prava: vreme je za delovanje* (Victim's Rights: Time to Act), Brisel, Belgija, 20.11.2019.; Generalna skupština VSE i radionica *Supporting Victims of Online Hate Speech*, Brisel, Belgija, 19.11.2019.

Bejan Šaćiri

- Radionica *Pomoć i podrška žrtvama*, Zagreb, Hrvatska, maj 2019.
- Regionalna konferencija *Ujedinjeno za zaustavljanje nasilja prema ženama*, Beograd, septembar 2019.
- Radionica *2019 Centre of Excellence Workshop*, Talin, Estonija, oktobar 2019.
- 10. godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije *Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava*, Beograd, Srbija, 28-29.11.2019., prezentovani koautorski radovi: *Stavovi stručnjaka i stručnjakinja u Srbiji o rodnoj ravnopravnosti i rodno zasnovanom nasilju* (sa Sanjom Čopić) i *Komparativna analiza rada službi za žrtve u izabranim državama Evrope* (sa Majom Štahan).

Mr Ljiljana Stevković

- 19th Annual Conference of the European Society of Criminology *Convergent roads, bridges and new pathways in criminology*, Gent, Belgija, 18-21.09.2019., prezentovan rad *Self-reported domestic violence of juveniles in Serbia*.
- Predavanje *Stavovi studenata u Srbiji prema osobama homoseksualne orijentacije* (sa S. Čopić), Institut društvenih nauka, Beograd, Srbija, 23.10.2019.
- 10. godišnja konferencija Viktimološkog društva Srbije *Viktimizacija i različitost: Ka holističkom pristupu viktimologiji i pravima žrtava*, Beograd, Srbija, 28-29.11.2019., prezentovan rad: *Žrtva ili nasilnik: viktimizacija kao prediktor porodičnog nasilja maloletnika*.

Jasmina Nikolić na godišnjoj konferenciji Evropske podrške žrtvama, Strazbur, Francuska, maj 2019.

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović sa dr Pam Alldred i Barbarom Biglia na Gender studies conference on violence, Helsinki, Finska, oktobar 2019.

Dr Sanja Čopić na Second Regional Forum for the Promotion of the Istanbul Convention in the Western Balkans and Turkey, Tirana, Albanija, oktobar 2019.

Bejan Šaćiri na radionici Pomoć i podrška žrtvama, Zagreb, Hrvatska, maj 2019.

Mirjana Tripković na konferenciji Evropske podrške žrtvama, Brisel, Belgija, novembar 2019.

Prof. dr Vesna Nikolić-Ristanović sa Anebalom Cerezo na XXXV International Post Graduate Course on Victimology, Victim Assistance and Criminal Justice, Dubrovnik, Hrvatska, maj-jun 2019.

Medijsko istupanje članova VDS

Dr Sanja Čopić

- TV Naša, emisija „Uz jutarnju kafu“, tema „Nasilje nad ženama“, 10.01.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=dBYjWY6IIfo>
- Intervju za tekst za RTS internet portal, tema: „Maloletnička delinkvencija“, 24.1.2019. <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/124/drustvo/3423154/los-trip-i-opasan-vajb.html>
- RTS1, emisija „Oko“, tema „Nasilje nad ženama“, 11.06.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=edbG8HWn7BM&feature=share>
- TV N1, Dnevnik, tema „Nasilje u porodici“, 30.07.2019.
- TV Zona plus, Niš, tema „Zaštita žena od nasilja“, 12.11.2019. <https://tvzonaplus.rs/zastita-zena-od-nasilja-teorija-i-praksa/?fbclid=IwAR3kIz2ftZ8HEkMKQmhHWURid5gDiG21eCT5us3nSRqdw-nCG3XQY7QBHA>
- RTS II, emisija „Sve boje života“, najava X godišnje konferencije VDS, 24.11.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=j7WpInBbyAM>
- Radio BG2, emisija „Rečeno i prećutano“, tema „Ljudska prava u Srbiji“, 12.12.2019.

Jasmina Nikolić

- RTS1, Dnevnik, tema „Podrška Mariji Lukić“, 06.11.2019.
- Nova S, tema „Podrška Mariji Lukić“, 06.11.2019.
- Radio Slobodna Evropa, tema „Podrška Mariji Lukić“, 06.11.2019. https://www.youtube.com/watch?v=xvCToMfztCw&fbclid=IwAR2tqM0z8qPymKIR9iYo9VVSIBzN5RYJ0Px7mJK0Ahx6_CW9_Frl70DI_kw; TV N1 <http://rs.n1info.com/Vesti/a541479/Protest-podrske-Mariji-Lukic.html?fbclid=IwAR3Y7p3yXgOTchQLH0FIWKjsb0fCLhP9CAuGsMj-l51yxPzdjcPIIGEOOE0>
- TV Prva, tema „Reintergracija osuđenica“, 08.11.2019.
- TV N1, emisija „Dan uživo“, tema „Otmica Monike K.“, 27.12.2019. https://www.youtube.com/watch?v=RmB7vOdR57A&feature=emb_share&fbclid=IwAR0WYIm4KC5w2Uq9HABnFKd2K9aQ6UfJ8abdqZo5wU2AxpkaUaT4fxkVxH0

Mirjana Tripković

- TV Prva, tema „Reintergracija osuđenica“, 08.11.2019.

Donatori

Tokom izveštajnog perioda realizaciju projekata i drugih aktivnosti VDS podržali su:

- Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS;
- OAK fondacija;
- Evropska komisija, kroz programa koji sprovodi Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women).

Donatorima se i ovom prilikom zahvaljujemo.

Drugi načini finansiranja:

- Kotizacije za konferenciju
- Kotizacije za obuke
- Članarine
- Pretplata na naučni časopis *Temida*.